

**NACRT ZAKONA O DRUŠTVENOM PODUZETNIŠTVU
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

juni, 2024. godine

NACRT ZAKONA O DRUŠTVENOM PODUZETNIŠTVU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

POGLAVLJE I – OPŠTE ODREDBE

Član 1.

(Predmet zakona)

Ovim zakonom uređuju se pojam, ciljevi i načela društvenog poduzetništva, pojam, pravna forma i uslovi za sticanje statusa društvenog preduzeća, vođenje registra društvenih preduzeća, strateška podrška razvoju društvenog poduzetništva, nadzor i druga pitanja od značaja za društveno poduzetništvo i društvena preduzeća u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Član 2.

(Ciljevi društvenog poduzetništva)

Razvoj društvenog poduzetništva u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija) treba da omogući ostvarivanje dugoročnih ciljeva održivog ekonomskog i društvenog rasta i razvoja Federacije BiH, putem inovativnog pristupa postojećim ekonomskim, društvenim i ekološkim izazovima, koristeći potencijale društvene ekonomije, društvenog poduzetništva i društvenih preduzeća.

Član 3.

(Načela)

Razvoj društvenog poduzetništva zasniva se na načelima:

- a) nediskriminacije – jednakopravan pristup u ostvarivanju prava i ispunjavanju obaveza je imperativ koji isključuje diskriminaciju po bilo kom osnovu u primjeni ovog zakona, kao i u bilo kojoj fazi kreiranja, razvoja i podrške društvenom poduzetništvu;
- b) uključenosti i transparentnosti – garantira se učešće svih zainteresovanih strana u kreiranju politika i strateških pravaca razvoja društvenog poduzetništva, a svi podaci, postupci, rezultati i ocjene efekata podrške društvenim preduzećima moraju biti transparentni, dostupni javnosti i razvrstani po spolu;
- c) participativne demokratije – u odlučivanju u društvenim preduzećima garantira se participativna uloga svih zaposlenih radnika i radnica;
- d) tržišno održivog razvoja – u ostvarivanju svoje društvene misije društvena preduzeća moraju biti tržišno održivi poslovni entiteti koji se podstiču na međusobno takmičenje za potrošače svojih proizvoda i usluga;
- e) socijalne inkluzije – društvena preduzeća za građane koji su u riziku od siromaštva i društvene isključenosti stvaraju mogućnosti i pružaju podršku njihovom punom učešću u ekonomskom, društvenom i kulturnom životu zajednice;
- f) zaštite životne sredine i jednakomjernosti razvoja – integralna zaštita i očuvanje životne sredine u svim poslovnim aktivnostima društvenih preduzeća su prioritet, kao i brži ekonomski razvoj nerazvijenih i izrazito nerazvijenih jedinica lokalne samouprave i
- g) sinergijskog djelovanja - javni, privatni i civilni sektori društva djeluju partnerski i uz međusobni transfer i kruženje znanja i vještina o društvenoj ekonomiji i poduzetništvu,

omogućavajući dodatne efekte sinergijskog i integracijskog djelovanja društvenih preduzeća;

Član 4.

(Nediskriminatorno ostvarivanje prava)

- (1) Prava iz ovog zakona ostvaruju se bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je: boja kože, jezik, vjersku i nacionalnu pripadnost, spol, seksualnu orijentaciju, rodno izražavanje, društveno porijeklo, imovinsko stanje, obrazovanje, društveni položaj, bračno stanje, političko opredjeljenje, članstvo u udruženju ili sindikatu, psiho-fizičke poteškoće ili oboljenja i druge lične karakteristike.
- (2) Društveno preduzeće korisnicama svojih proizvoda i usluga obezbjeđuje ove proizvode i usluge bez diskriminacije po bilo kom osnovu iz stava 1. ovog člana.

Član 5.

(Pisanje roda)

Izrazi korišteni u ovom zakonu koji se odnose i na muški i na ženski rod, navedeni su jednakopravno i u muškom i u ženskom rodu, radi stvaranja normativnih pretpostavki za ostvarenje rodne jednakopravnosti.

Član 6.

(Značenje izraza)

Izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- a) društvena ekonomija označava dio ekonomije koji nema isključivo za cilj da ostvaruje profit za vlasnike i vlasnice kapitala, nego i koristi za širu društvenu zajednicu i društvene grupe, te može da uključuje različite forme ekonomskih i neekonomskih subjekata kao što su zadruge, privredna društva, društvena preduzeća, udruženja građana, asocijacije, fondacije ili druge oblike organizovanja;
- b) društveno poduzetništvo je organizovana privredna djelatnost koja se vrši na tržišnim principima i radi zadovoljavanja društvenih ciljeva, odnosno stvaranja inovativnih mogućnosti za rješavanje socijalnih, zdravstvenih, kulturnih, ekonomskih, ekoloških ili drugih društvenih problema grupa građana i građanki ili šire zajednice, kao i sprečavanja nastajanja i otklanjanja posljedica društvene isključenosti i jačanja društvene solidarnosti i kohezije;
- c) društveno preduzeće je nosilac preduzetničke aktivnosti u društvenoj ekonomiji i društvenom poduzetništvu, koje kroz poslovnu aktivnost na tržištu ostvaruje i zacrtanu društvenu misiju, odnosno cilj ili rezultat;
- d) društvena misija, označava da društvena preduzeća ostvarujući zacrtane društvene ciljeve i rezultate služe interesima šire ili uže društvene zajednice;
- e) zaključana imovina je pravna klauzula u osnivačkom aktu ili statutu društvenog preduzeća, kojom se ograničava raspodjela imovine ovog preduzeća koja preostane nakon njegovog prestanka u likvidacionom postupku, tako što se obavezno prenosi u svojini jedinice lokalne samouprave prema sjedištu društvenog preduzeća koje prestaje sa radom ili drugom društvenom preduzeću, nevladinoj organizaciji ili zadruzi, u skladu sa posebnim zakonima kojima se reguliše osnivanje i poslovanje određene pravne forme društvenog preduzeća.

Član 7.

(Primjena drugih propisa)

Na sva pitanja koja nisu uređena ovim zakonom shodno se primjenjuju odredbe posebnih propisa koji se odnose na određenu pravnu formu društvenog preduzeća.

POGLAVLJE II – DRUŠTVENO PREDUZEĆE

Član 8.

(Status društvenog preduzeća)

- (1) Status društvenog preduzeća može steći pravno lice, sa sjedištem u Federaciji, osnovano kao privredno društvo, zadruga, udruženje građana, fondacija, ustanova ili u nekoj drugoj, zakonom propisanoj pravnoj formi, čiji je osnivač jedno ili više, domaćih ili stranih, fizičkih i/ili pravnih lica i koje je registrirano kao društveno preduzeće u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Pravno lice iz stava 1. ovog člana može steći status društvenog preduzeća i ako je u mješovitom vlasništvu, ali udio privatnog vlasništva u ukupnom vlasništvu društvenog preduzeća minimalno mora biti 51%.
- (3) Javna preduzeća i javne ustanove ne mogu steći status društvenog preduzeća.

Član 9.

(Registracija društvenih preduzeća)

- (1) Društveno preduzeće se registrira u posebnom Registru društvenih preduzeća (u daljnjem tekstu: Registar), koji vodi Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).
- (2) Registar sadrži sve podatke kojima se dokazuje ispunjenost uslova za sticanje statusa društvenog preduzeća u skladu sa ovim zakonom, kao i promjene ovih podataka.
- (3) Društveno preduzeće je dužno obavijestiti Ministarstvo o svakoj promjeni podataka koji su upisani u Registar, odmah, a najkasnije u roku od 5 dana od dana nastupanja promjene.
- (4) Registar se vodi u elektronskom obliku i bez naknade je dostupan na zvaničnoj internet stranici Ministarstva.
- (5) Federalni ministar razvoja, poduzetništva i obrta (u daljnjem tekstu: Ministar) donosi pravilnik kojim se detaljnije propisuje sadržaj i način vođenja podataka u Registru.

Član 10.

(Zahtjev za upis u Registar)

- (1) Pravno lice se upisuje u Registar podnoseći Ministarstvu zahtjev za sticanje statusa društvenog preduzeća i sljedeće priloge:
 - a) aktuelni izvod iz sudskog registra ili rješenje nadležnog registracijskog organa uprave,
 - b) osnivački akt ili statut i
 - c) godišnji i trogodišnji plan poslovanja.
- (2) Zahtjev se odbacuje ako je nepotpun ili nedopušten, odnosno podnesen od strane pravnog ili fizičkog lica koje ne može steći status društvenog preduzeća, o čemu se odlučuje zaključkom.

- (3) Zahtjev se odbija ako podnosilac ne ispunjava uslove iz ovog zakona o čemu se odlučuje rješenjem.
- (4) Akti iz stava 2. i 3. ovog člana su konačni i protiv njih se ne može izjaviti žalba ali se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Član 11. (Uslovi)

Uslovi koje provjerava Ministarstvo prilikom upisa u Registar i sticanja statusa društvenog preduzeća su sljedeći:

- a) u osnivačkom aktu ili statutu mora biti navedeno da je pravno lice osnovano isključivo radi ostvarivanja društvene misije ili radi ostvarivanja dobiti i društvene misije, u zavisnosti od pravne forme društvenog preduzeća;
- b) u osnivačkom aktu ili statutu mora biti navedeno da imovina pravnog lica ima status zaključane imovine;
- c) u osnivačkom aktu ili statutu mora biti navedeno ograničenje u raspodjeli ostvarene neto dobiti;
- d) u osnivačkom aktu ili statutu mora biti obezbjeđeno demokratsko učešće zaposlenih radnika i radnica u odlučivanju organa pravnog lica;
- e) u godišnjim i trogodišnjim planovima poslovanja pravnog lica moraju biti izraženi i obrazloženi društveni ciljevi i rezultati, odnosno društvena misija.

Član 12. (Društvena misija)

- (1) Društvenu misiju društveno preduzeće ostvaruje na neki od sljedećih načina:
 - a) zapošljavanjem pojedinaca/pojedinki iz marginalizovanih ili ranjivih društvenih grupa, koje su kao takve prepoznate i utvrđene posebnim propisima o društvenoj zaštiti, ljudskim pravima ili zapošljavanju i druga marginalizovana ili ugrožena lica definisana posebnim propisima i/ili);
 - b) obavljanjem djelatnosti socijalne zaštite, zaštite i unapređenja životne sredine, razvoja i unapređenja kulture, razvoja i unapređenja sporta, zaštite i unapređenja zdravlja, zaštite i unapređenja obrazovanja i vaspitanja ili obavljanjem drugih djelatnosti kojima se ostvaruje društvena misija.
- (2) Ministarstvo u svrhu provjere ostvarivanja društvene misije na način iz stava 1. tačka b ovog člana, po službenoj dužnosti pribavlja mišljenje nadležnog organa uprave za djelatnost u kojoj pravno lice namjerava da posluje u statusu društvenog preduzeća.

Član 13. (Imovina društvenog preduzeća)

- (1) Imovina društvenog preduzeća ima status zaključane imovine, koji se aktivira u likvidacionom postupku prestanka društvenog preduzeća, nad imovinom koja preostane nakon namirenja potraživanja povjerilaca.
- (2) Status zaključane imovine ne odnosi se na osnovne ili dodatne uloge osnivača, odnosno članova ili vlasnika kapitala društvenog preduzeća.
- (3) Zaključana imovina društvenog preduzeća prenosi se u svojinu jedinice lokalne samouprave prema sjedištu društvenog preduzeća koje prestaje sa radom ili drugom društvenom preduzeću, nevladinoj organizaciji ili zadruzi, u skladu sa posebnim

zakonima kojima se reguliše osnivanje i poslovanje određene pravne forme društvenog preduzeća

Član 14. (Raspodjela dobiti)

Dio dobiti društvenog preduzeća namijenjen za isplatu članovima ili vlasnicima kapitala društvenog preduzeća ne može biti veći od 49% neto dobiti, odnosno ovaj procenat može biti manji ili raspodjele dobiti uopšte ne može biti, ako je to u skladu sa posebnim zakonima kojima se reguliše osnivanje i poslovanje određene pravne forme društvenog preduzeća ili osnivačkim aktom ili statutom društvenog preduzeća.

Član 15. (Demokratsko učešće u odlučivanju)

- (1) Društveno preduzeće primjenjuje princip demokratskog učešća svih zaposlenih u odlučivanju organa društvenog preduzeća.
- (2) Demokratsko učešće u odlučivanju se ostvaruje obaveznim pribavljanjem konsultativnog mišljenja zaposlenika u društvenom preduzeću prilikom svakog odlučivanja o:
 - a) raspodjeli neto dobiti društvenog preduzeća,
 - b) sticanju ili raspolaganju imovinom velike vrijednosti, kako je to definisano posebnim propisom o privrednim društvima i
 - c) prestanku društvenog preduzeća.
- (3) Osnivačkim aktom ili statutom društvenog preduzeća uređuje se način pribavljanja obaveznog konsultativnog mišljenja iz stava 2. ovog člana.
- (4) Djelokrug demokratskog učešća zaposlenika u društvenom preduzeću može se proširiti osnivačkim aktom ili statutom društvenog preduzeća.

Član 16. (Prestanak društvenog preduzeća)

- (1) Društveno preduzeće prestaje sa poslovanjem dobrovoljno ili zbog neispunjavanja nekog od uslova navedenih u članu 11. ovog zakona.
- (2) Prilikom prestanka društvenog preduzeća u likvidacionom postupku nadležni sud odlučuje o njegovoj imovini u skladu sa članom 13. ovog zakona.
- (3) Ministarstvo će pozvati preduzeće koje posluje suprotno odredbama ovog zakona da uskladi svoje poslovanje u roku koji mu odredi.
- (4) Ukoliko poslovno preduzeće ne postupi u slučaju iz stava 3 ovog člana Ministarstvo ga briše iz Registra o čemu se donosi posebno rješenje.
- (5) Pravno lice koje je izgubilo status društvenog preduzeća može da nastavi da posluje, ali gubi sve zakonske ili podzakonske posebne povlastice koje je uživalo u tom statusu i dužno je da vrati sva budžetska novčana sredstva ili drugu javnu imovinu dobijenu na osnovu tog statusa, po osnovu ugovora ili odluka čije važenje nije isteklo.
- (6) Društveno preduzeće koje prestane sa poslovanjem Ministarstvo briše iz Registra, o čemu se donosi posebno rješenje. Rješenje je konačno i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Član 17.

(Informisanje javnosti)

- (1) Društveno preduzeće finansijske i informacije o organizacionoj strukturi i poslovanju čini dostupnim javnosti posredstvom internet stranice preduzeća.
- (2) Informacije iz stava 1. ovog člana obuhvataju godišnje i srednjoročne finansijske planove i izvještaje, plan poslovanja i izvještaj o poslovanju, dokumente o unutrašnjoj organizaciji društvenog preduzeća, osnovne podatke o svim članovima organa upravljanja u preduzeću, o aktuelnoj vlasničkoj strukturi, druge interne akte organa preduzeća i informacije od interesa za krajnje korisnike proizvoda i usluga društvenog preduzeća.

Član 18.

(Izvještavanje)

- (1) Društveno preduzeće je Ministarstvu dužno dostavljati sve poslovne i finansijske planove i izvještaje, plan reinvestiranja dobiti i druge podatke od značaja za praćenje primjene ovog zakona.
- (2) Planovi i izvještaji iz stava 1. ovog člana dostavljaju se redovno, na godišnjem nivou, ili vanredno po zahtjevu Ministarstva.
- (3) Društveno preduzeće je dužno prikazati istinito stanje u Izvještaju.

Član 19.

(Posljedice zloupotrebe statusa)

- (1) Zloupotrebom statusa društvenog preduzeća smatra se:
 - 1) raspolaganje imovinom suprotno članu 13. zakona,
 - 2) raspolaganje dobiti suprotno članu 14. i 15. zakona,
 - 3) neistinito prikazivanje stanja u izvještaju iz člana 18. ovog zakona,
 - 4) nenamjensko trošenje sredstava,
 - 5) nepoštivanje demokratskog učešća u odlučivanju zaposlenih radnika,
 - 6) vršenje diskriminacije po bilo kojem osnovu.
- (2) Društvena preduzeća koja su zloupotrijebila status gube status društvenog preduzeća.

POGLAVLJE III - SAVJET I STRATEGIJA ZA DRUŠTVENO PODUZETNIŠTVO

Član 20.

(Savjet za društveno poduzetništvo Federacije)

- (1) Vlada Federacije svojom odlukom osniva Savjet za društveno poduzetništvo Federacije kao savjetodavno tijelo i kontakt tačku na nivou Federacije (u daljem tekstu: Savjet).
- (2) Savjet ima nadležnost da:
 - a) učestvuje u izradi Strategije društvenog poduzetništva Federacije, njenom monitoringu i evaluaciji,
 - b) analizira stanje društvenog poduzetništva u Federaciji i Bosni i Hercegovini,
 - c) pokreće inicijative i predlaže mjere za unapređenje društvenog poduzetništva,
 - d) promoviše društvenu ekonomiju i društveno poduzetništvo,

- e) učestvuje u odobravanju projekata društvenog poduzetništva u kojima finansijski participira Vlada Federacije,
 - f) unapređuje dijalog između svih zainteresovanih strana u društvenom poduzetništvu,
 - g) prati trendove u okruženju, Evropskoj uniji i svijetu u vezi sa društvenom ekonomijom i društvenim poduzetništvom i
 - h) obavlja i druge poslove u skladu sa odlukom o osnivanju.
- (3) Savjet nema svojstvo pravnog lica i administrativne poslove za njega obavlja Ministarstvo.
 - (4) Savjet čine po tri predstavnika/ce Vlade, registrovanih društvenih preduzeća, Saveza općina i gradova Federacije, reprezentativnog sindikata i udruženja poslodavaca na nivou Federacije, akademske zajednice i udruženja građana i građanki.
 - (5) Predstavnik/ce registrovanih društvenih preduzeća, akademske zajednice i udruženja građana i građanki Ministarstvo bira na osnovu javnog poziva za akreditovanje za rad u Savjetu, koji se ponavlja svake četvrte godine ili češće ako za tim postoji potreba.
 - (6) Savjet saziva i njime predsjedava Ministarstvo, a predstavnike/ce Vlade čine predstavnici Ministarstva i Federalnog ministarstva za rad i socijalnu politiku.
 - (7) Savjet se sastaje svakih šest mjeseci, a po potrebi i češće.
 - (8) Članovi Savjeta ne primaju naknadu za svoj rad.

Član 21.

(Strategija društvenog poduzetništva Federacije)

- (1) Strategiju društvenog poduzetništva Federacije priprema Ministarstvo uz pomoć Savjeta, a donosi Parlament Federacije, na prijedlog Vlade Federacije.
- (2) Strategija društvenog poduzetništva Federacije sastoji se iz tri dijela: analize stanja društvenog poduzetništva u Federaciji, operativnog akcionog plana i vizije razvoja društvenog poduzetništva u narednom dugoročnom periodu.
- (3) Operativni akcioni plan za provođenje ove strategije obavezno sadrži mjere i aktivnosti, nosioce, partnere, rokove, indikatore i potrebna finansijska sredstva za provođenje mjera i aktivnosti.
- (4) Strategija iz stava 1. ovog člana donosi se za dugoročni period od deset godina.

POGLAVLJE IV - POVLASTICE ZA DRUŠTVENE PODUZETNIKE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Član 22.

(Povlastice)

- (1) Društveno preduzeće ima pravo na posebne poreske i carinske povlastice i oslobađanja na način kako je to propisano posebnim zakonskim ili podzakonskim propisima o porezu, carinama i doprinosima.
- (2) Društveno preduzeće ima pravo i na posebne povlastice i oslobađanja od drugih vrsta naknada, taksi ili članarina na način kako je to propisano posebnim zakonskim ili podzakonskim propisima kojima se regulišu parafiskalna davanja na nivou Federacije, kantona ili jedinica lokalne samouprave.

- (3) Društveno preduzeće koje zapošljava osobe sa invaliditetom u skladu sa posebnim propisom o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom ima pravo na posebne povlastice i oslobađanja iz tog propisa.

Član 23.

(Aktivna podrška)

- (1) Federacija i jedinice lokalne samouprave imaju obavezu aktivnog podržavanja osnivanja i poslovanja društvenih preduzeća integrišući u sve svoje strateške dokumente razvojnog i inkluzivnog karaktera konkretne mjere infrastrukturne, administrativne, finansijske, promotivne, obrazovne i druge vrste podrške.
- (2) Federacija BiH i jedinice lokalne samouprave mogu organizovati kontakt tačku za društveno poduzetništvo koja bi bila u funkciji umrežavanja društvenih poduzetnika i predstavljanja ekosistema za društveno poduzetništvo potencijalnim investitorima u društveni uticaj.
- (3) Kontakt tačka za društveno poduzetništvo na nivou Federacije je Savjet.
- (4) Savjet će u roku od dvije godine od svog konstituisanja analizirati pravni sistem Federacije i Bosne i Hercegovine i Vladi Federacije predložiti konkretne inicijative za izmjene i dopune posebnih zakona na nivou Federacije BiH i kantona ili odluka na nivou jedinica lokalne samouprave, u cilju obezbjeđenja posebnih povlastica za društvena preduzeća.

POGLAVLJE V – NADZOR

Član 24.

(Nadzor)

- (1) Nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega vrši Ministarstvo.
- (2) Inspeksijski nadzor nad provođenjem odredaba ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega vrši nadležna inspekcija svaka u okviru svoje nadležnosti.

POGLAVLJE VI - KAZNENE ODREDBE

Član 25.

(Kazne)

- (1) Novčanom kaznom od 2.000 KM do 6.000 KM kazniti će se za prekršaj društveno preduzeće ako:
 - a) pružanjem usluga svojim korisnicima/ama vrši diskriminaciju po bilo kom osnovu (član 4. st. 1. i 2),
 - b) ne obavijesti nadležni organ o svakoj promjeni podataka koji su upisani u Registar (član 9. stav 3),
 - c) raspodjelu i isplatu dobiti vrši suprotno propisanim ograničenjima i ne sačini plan reinvestiranja (član 14).
 - d) ne primjenjuje princip demokratskog učešća zaposlenih radnika u odlučivanju (član 15),

- e) ne objavljuje finansijske i informacije o organizacionoj strukturi i poslovanju na internet stranici preduzeća (član 17) i
 - f) redovno ili vanredno po zahtjevu Ministarstva ne dostavlja poslovne ili finansijske izvještaje (član 18).
- (2) Za prekršaje iz stava 1. ovog člana, kazniti će se i odgovorno lice u društvenom preduzeću, novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM.
- (3) Uz novčanu kaznu za prekršaje iz stava 1. ovog člana može se izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju prekršaji.

POGLAVLJE VII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 26.

(Podzakonski akti)

Ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti pravilnik iz člana 9. stav 5. ovog zakona.

Član 27.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Službenim novinama Federacije BiH“.